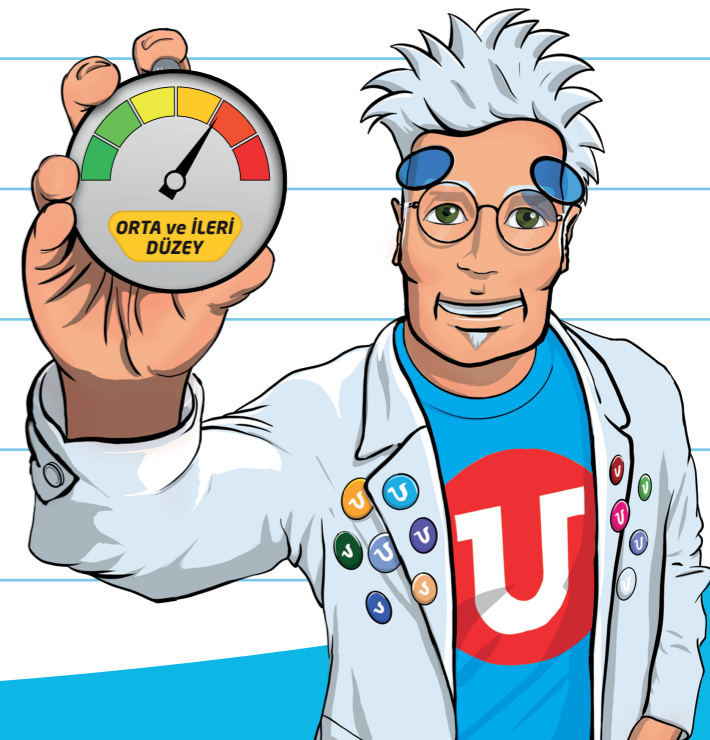

TYT Orta ve İleri Düzey
Tarih Soru Bankası

II. Meşrutiyet'in İlanı, Trablusgarp
ve Balkan Savaşları

BEGÜM ÜNLÜ

XX.YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA II.MEŞRUTİYET'İN İLANI, TRABLUSGARP VE BALKAN SAVAŞLARI

II.Meşrutiyetin ilanı

(Açılan partiler, 31 Mart olayı)

Trablusgarp Savaşı

I.Balkan Savaşı

II.Balkan Savaşı

II. MEŞRUTİYET (24 TEMMUZ 1908)

→ İttihat ve Terakki Partisi'nin çalışmalarıyla II. Abdülhamit Dönemi'nde ilan edilmiştir.

İttihatçılar;

- 1876'da ilan edilen Kanuniesasi'yi tekrar yürürlüğe koymak, II. Abdülhamid'in baskılarına son vermek, Türklük bilincini uyandırmak amaçlarını gözetmişlerdir.
- Rumeli'deki 3. Ordu subaylarından Kolağası Niyazi 3 Temmuz 1908'de Resne'de ayaklanmış, Binbaşı Enver Bey'in de desteğiyle kısa sürede yayılan bu hareket 23 Temmuz 1908'de Selanik ve Manastır'da II. Meşrutiyet'in ilanı ile etkinlik alanını genişletmiştir.

! NOT

- İngiltere ile Rusya arasında gerçekleşen Reval Görüşmeleri ilanında etkili olmuştur.

- Padişah II. Abdülhamid 24 Temmuz 1908'de Meclis-i Umumi'nin toplanması emrini vermiş, 1876 Anayasası'nın yürürlüğe girdiğini açıklamıştır.
- II. Meşrutiyet'in ilanı ile ülkedeki siyasi görüş farklılıkları Türk tarihinde ilk kez "çok partili seçimler" yapılmasına neden olmuştur.
- Seçimlere, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile Prens Sabahattin'in Osmanlı ve Âdem-i Merkeziyetçi Partisi katılmıştır.
- İki dereceli yapılan seçimler 11 Aralık 1908'de tamamlanmış ve 275 millet vekili ile 17 Aralık 1908'de Meclis-i Umumi açılmıştır.
- 2 dereceli seçim sistemine göre önce seçmenler mebusları seçecek kişileri belirlemiş sonra da bu kişiler mebusları seçmiştir.
- Seçmen yaşı 25, seçilebilen yaşı ise 30 olarak belirlenmiştir.
- 21 Ağustos 1909'da Kanuniesaside yapılan değişikliklerle siyasal örgütlenme ve toplanma hakkı tanınmış ve Türk demokrasi tarihinde gerçek anlamda siyasi partilerin kurulması sağlanmış, meşrutiyetçi bir yapı ve parlamenter hükümet modeli benimsenmiştir.

! NOT

II. Meşrutiyet Dönemi'nde (1908-1918) İttihat ve Terakki Partisi'nin (Fırkası) yanında:

- Fırka-i Ahrar
- Osmanlı Demokrat Fırkası
- İttihad-ı Muhammedi Fırkası
- Mutedil Hürriyetperveran Fırkası
- Islahat-ı Esasiye Osmaniye Fırkası
- Ahali Fırkası
- Osmanlı Sosyalist Fırkası
- Milli Meşrutiyet Fırkası
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası gibi partiler de faaliyet göstermiştir.

1909 Darbesi

- II. Meşrutiyetin ilanı sonrası artan kaos ortamında İttihat ve Terakki Cemiyeti ile hükümet ve muhalefet arasındaki mücadele siyasi ortamı daha da germiştir.
- Sadrazam Hilmi Paşa'nın ilmiye öğrencilerin askerden muaf olma ayrıcalığını kaldırması ve ordu içindeki alaylı subayların tasfiye süreci Osmanlı'da başarısız bir darbe girişimi ile sonuçlanmıştır.
- Serbesti Gazetesi'nin baş yazarı Hasan Fehmi'nin öldürülmesi üzerine başarısız olan darbe sonrası siyasi iklim daha da kötüleşmiş ve 13 Nisan 1909'da (Rumi takvime göre 31 Mart 1325) 31 Mart Vakası olarak bilinen isyan çıkmıştır.
- Bu isyanı Selanik'ten gelen hareket ordusu bastırmıştır. Ordunun yenilikleri koruduğunun kanıtıdır.
- Osmanlı'da görülen ilk rejim karşıtı isyan olan 31 Mart Vakası sonrası Sultan II. Abdülhamid 27 Nisan 1909'da Meclis-i Mebusan kararıyla azledilmiş ve yerine V. Mehmet Reşat tahta çıkarılmıştır.

Örnek:

Osmanlı Devleti'nde 13 Nisan 1909'da çıkan 31 Mart Vakası,

- I. yöneticiler,
- II. rejim ve yenilikler,
- III. saltanatla yönetim

unsurlarından hangilerine tepki olarak çıkmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

! NOT

- II.Meşrutiyet Dönemi'nde Kanuniesasi'de yapılan değişikliklerle padişahın meclisi feshetme yetkisi zorlaştırılmıştır.
- Hükümet icraatlarında meclise karşı sorumlu hale getirilmiştir.
- Kişi hak ve özgürlükleri alanında demokratik gelişmeler yaşanmıştır.
- Basına sansür kaldırılmıştır.

Örnek:

31 Mart Vakası sonrası Kanunuesasi'de yapılan değişikle,

- padişahın sürgün yetkisine son verilmiş,
- hükümetin padişah yerine meclise karşı sorumlu olması esası benimsenmiştir.

Bu deęişikliklerin,

- I. meclise dayalı yönetim,
- II. monarşik yönetim,
- III. ulus egemenliği

anlayışlarından hangilerini olumlu etkilediği savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

! NOT

- II.Meşrutiyet Dönemi'ndeki kargaşa ortamında Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti.
- Bosna-Hersek Avusturya Macaristan tarafından ilhak edildi.
- Girit Yunanistan'a bağlanma kararı aldı.
- İç politikadaki gelişmeler dış politikayı olumsuz etkiledi.

Örnek:

II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası giderek artan siyasi kargaşa ortamının aşağıdakilerden hangisine neden olduğu savunulamaz?

- A) Gazeteler aracılığıyla toplumda ötekileştirme faaliyetlerinin yoğunlaşması
- B) Bulgaristan'ın Doğu Rumeli'yi topraklarına kattığını ilan etmesi
- C) Yunanistan'ın Girit'i ilhak etmesi
- D) İngiltere'nin Kıbrıs'ı askeri üs olarak kullanım hakkı elde etmesi
- E) Avusturya'nın Bosna-Hersek'i ilhak etmesi

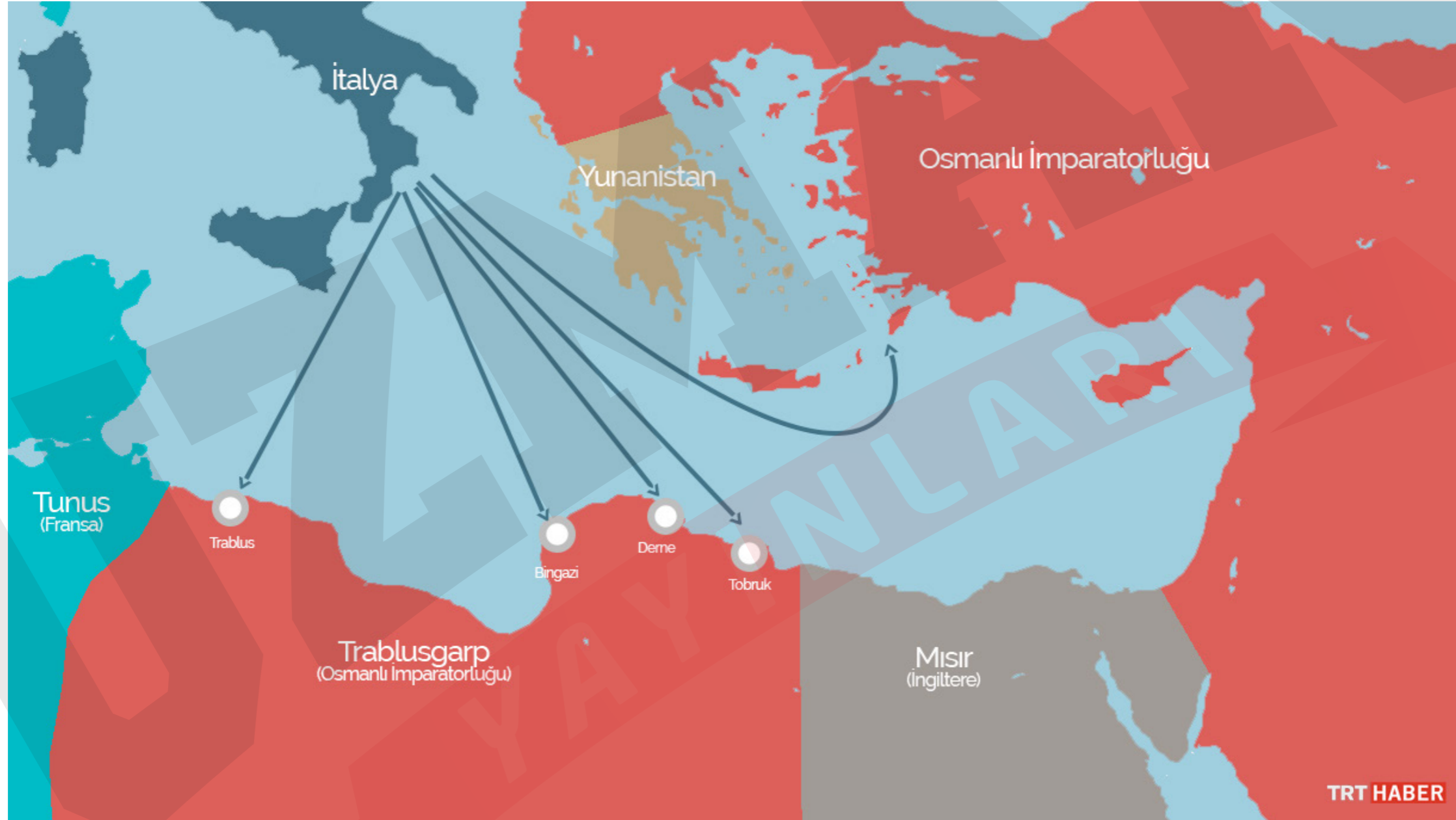
Örnek:

II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası Osmanlı Devleti'nde görülen gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Çok partili yaşam
- B) Rejim karşıtı isyan
- C) Kanunuesasi'de değişiklik
- D) İttihad-ı Osmani Cemiyeti'nin kurulması
- E) II. Abdülhamit'in tahttan indirilmesi

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911-1912)

TRT HABER

Sebepleri

- 1870'te siyasi birliğini sağlayan ve dñnya sñmñrge yarişına geđ katılan İtal-ya'nın gelişen sanayisi için pazar ve hammadde arayışına yñnelmesi
- İngiltere ve Fransa'nın İtalyanları desteklemesi
- Osmanlı Devleti'nin topraklarını koruyamayacak kadar gñçsñz olması gibi durumlar İtalya'nın Trablusgarp'ı işgaline neden olmuştur.

Örnek:

İtalya'nın Trablusgarp'ı işgalinde,

- I. sömürge arayışına yönelme,
- II. Avrupalı devletler arasındaki çıkar çatışmalarından yararlanma,
- III. Osmanlı'nın siyasal ve askeri güç kaybından yararlanma

durumlarından hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

Savaş Sürecindeki Genel Durum

- Osmanlı Devleti karadan ve denizden asker gönderememiştir. (Mısır, İngiliz işgalinde olduğundan asker gönderilememiştir.)
- İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali gündeme gelmiş ve İngiltere, Osmanlı Devleti'nin askeri eğitim için İngiltere'ye gönderdiği deniz subaylarının İngiltere'den ayrılmalarını engellemiştir. (Bu tutumu ile İngiltere, Osmanlı'nın toprak bütünlüğünden yana politikasından açıkça uzaklaştığını göstermiştir.)
- Trablusgarp'taki ordunun bir kısmı İtalya'nın Habeşistan'ı işgal edeceği söylentisinden dolayı Trablusgarp'tan çekilmiş, bir kısmı da terhis edilmiştir.
- Bu arada İstanbul'dan, aralarında Mustafa Kemal ve Enver Bey'in bulunduğu bir grup subay Trablusgarp'a gitmiştir.

→ Mustafa Kemal, Derne ve Tobruk'ta İtalyanlara karşı başarılı bir direniş örgütlemiş, yerli unsurlarla mücadelelerde başarı sağlamıştır.

! NOT

- Mustafa Kemal'in emperyalizme karşı ilk mücadelesi Trablusgarp Savaşı'dır.
- Trablusgarp'taki direnişi sona erdirmek isteyen İtalyanlar Çanakkale Boğazi'ni abluka altına alarak On İki Ada'yı işgal etmiştir.
- Balkan Savaşı'nın çıkmasıyla aynı anda iki savaşı göze alamayan Osmanlı Devleti barış istemiş ve Uşi Antlaşması'yla Trablusgarp Savaşı'nı bitirmiştir.

Uşi Antlaşması (15 Ekim 1912)

- Trablusgarp İtalya'ya bırakılmıştır. (Böylece Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprağını kaybetmiştir.)
- Trablusgarp halkının dinî bakımdan Halife'ye bağılı kalması esası kabul edilmiştir. (Bu karar ile Osmanlı Devleti, Trablusgarp halkı ile kültürel bağları korumayı sürdürmeyi amaçlamıştır.)
- On İki Ada Balkan Savaşları sırasında Yunan saldırısına uğramaması için güvenlik açısından geçici olarak İtalyanlara bırakılmıştır.
- On İki Ada'yı İtalya, Osmanlı Devleti'ne geri vermemiş ve II. Dünya Savaşı sonrası imzalanan 1947 Paris Antlaşması ile On İki Ada Yunanistan'a bırakılmıştır.

Örnek:

Bu haritaya göre,

- I. Osmanlı'nın Batı Trakya ve Makedonya'da egemenliğini sürdürdüğü,
- II. Bulgaristan'ın Ege Denizi ile bağının olmadığı,
- III. Karadağ'ın, Adriyatik kıyılarında en küçük toprak parçasına sahip Balkan devleti olduğu

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

I. Balkan Savaşının Sebepleri:

- Milliyetçilik akımı ve Fransız İhtilâli'nin Balkan uluslarını etkilemesi
- Rusya'nın Panslavizm propagandasının sonuçları
- Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğünün görülmesi
- Balkan devletlerinin aralarında anlaşıp Osmanlı'nın Balkanlarda kalan son topraklarını paylaşmak istemeleri
- İttihat ve Terakki Partisi'nin Kiliseler Kanunu'nu çıkararak Balkan ulusları arasındaki ayrılıkları giderme politikası

Savaşan Devletler

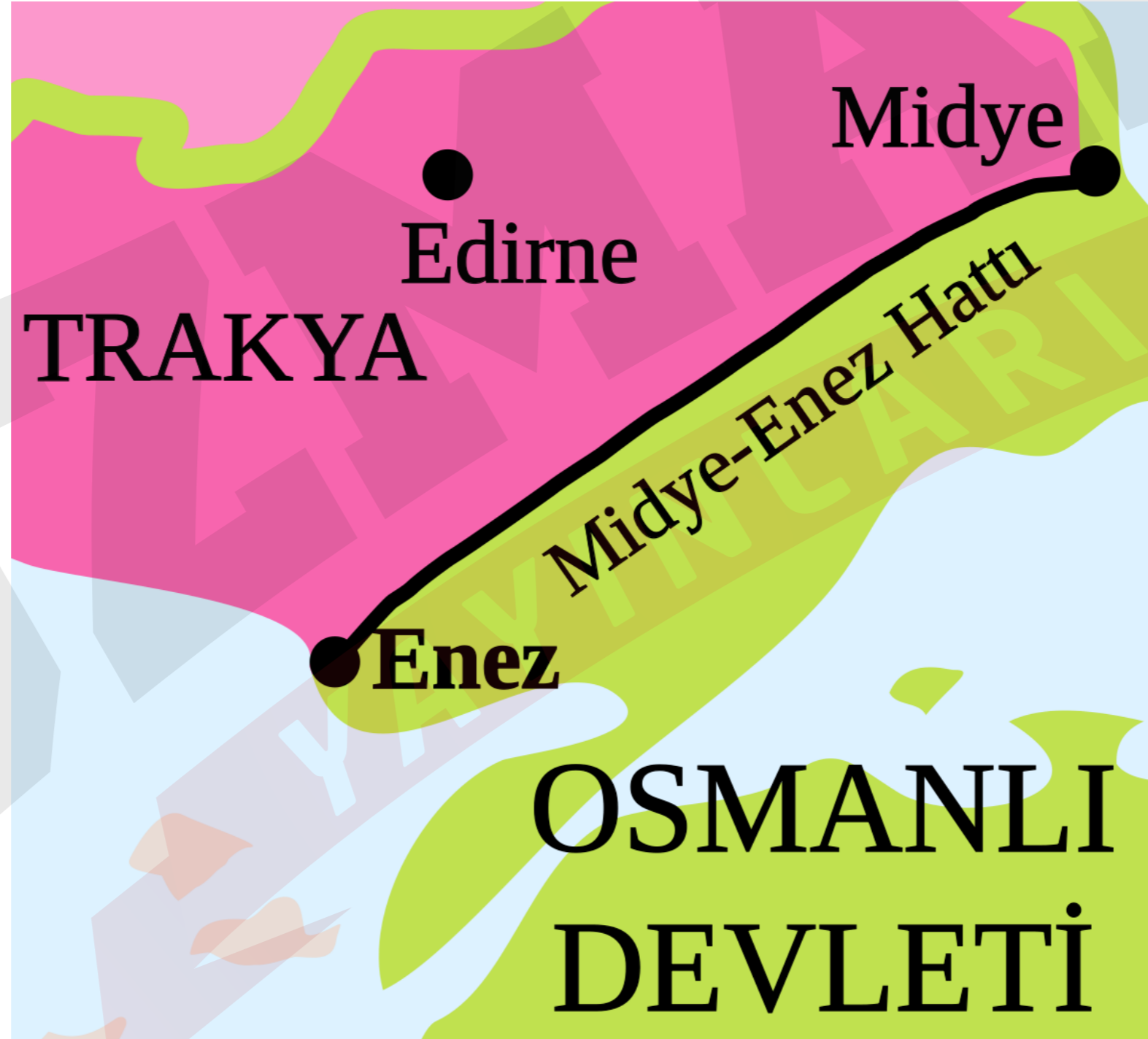
- Osmanlı Devleti'ne karşı Karadağ, Sırbistan, Bulgaristan, Yunanistan arasında gerçekleşti.

Birinci Balkan Savaşı Sırasında Yaşanan Gelişmeler

- Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilanı ile başlamıştır.
- Osmanlı Devleti Midye - Enez hattının batısını kaybetmiştir.
- Osmanlı'ya İstanbul'un fethine kadar başkentlik yapmış Edirne Bulgarların işgaline uğramıştır.
- Bulgarlar Çatalca'ya kadar ilerlemiş, Yunanlar Yanya ve Selanik'i ele geçirerek Ege Adalarını işgal etmiş, Sırp Manastır ve İşkodra'yı ele geçirmişlerdir.
- Arnavutluk bağımsızlığını ilan etmiştir.

- Avusturya, Sırbistan'ın Adriyatik'e inmesini engellemek amacıyla Arnavutluk'un bağımsızlığını desteklemiş ve Osmanlı'nın Balkan ulusları karşısında aldığı yenilgiyi fırsat bilerek Arnavutluk bağımsızlık ilan etmiştir. (Böylece Osmanlı Devleti Balkanlardaki son toprağını da kaybetmiştir.)

Bab-ı Ali Baskını (23 Ocak 1913)

- İttihat ve Terakki Partisi; Balkan Savaşı'nda yaşanan yenilginin sorumluluğunu hükümete yüklemiş, ordu ve yönetimde karşılaştığı muhalefeti ve karşıt düşünceleri ortadan kaldırarak yönetimi ele geçirmeyi amaçlamıştır.
- Kamil Paşa başkanlığındaki hükümeti Bab-ı Ali Baskını ile düşürmüş ve Mahmut Şevket Paşa başkanlığında hükümeti kurmuştur.

Londra Antlaşması (30 Mayıs 1913)

- Batılı devletlerin girişimi ile savaşan taraflar arasında bir barış yapılması sağlanmış ve 30 Mayıs 1913'te Londra Antlaşması imzalanmıştır.
- Devletin batıdaki sınırı Midye - Enez çizgisi olarak belirlenmiştir.

→ Bulgaristan'ın sınırları Ege Denizi'ne ulaşmıştır. Batı ve Doğu Trakya, Kavala, De-deağaç Bulgaristan'a verilmiştir.

(I. Balkan Savaşı'yla en çok toprak kazanan devlet Bulgaristan olmuştur.)

→ Yunanistan İmroz ve Bozcaada dahil Ege adalarını, Girit ve Selanik'i ele geçirmiştir.

→ Orta ve Kuzey Makedonya Sırbistan'a bırakılmıştır.

→ Arnavutluk sınır çizimi Avrupa devletlerine bırakılmıştır.

! NOT

→ Osmanlı Devleti Batı Trakya ve Makedonya'yı kaybetmiş ve "Balkan Türkleri Sorunu" doğmuştur.

Örnek:

I. Balkan Savaşı'nı Osmanlı Devleti'nin kaybetmesinde,

- I. ordu içindeki siyasi çatışmalar,
- II. orduyu sevk ve idare konusundaki anlaşmazlıklar,
- III. Avusturya ve Rusya'nın sınırların değişmemesine yönelik ültimatoları

durumlarından hangilerinin belirleyici olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

II. BALKAN SAVAŞI

Nedeni:

- I. Balkan Savaşı'nda en çok toprak kazanan Bulgaristan'a karşı diğer Balkan devletleri tepki göstermiş ve Bulgaristan'a karşı ittifak kurarak II. Balkan Savaşı'nı başlatmışlardır.

Savaşan Devletler

- Bulgaristan'a karşı Karadağ, Sırbistan, Yunanistan, Romanya ve Osmanlı arasında gerçekleşti.

Savaşın Gelişimi

- I. Balkan Savaşı'na katılmayan Romanya da "Dobruca" bölgesine yerleşebilmek için Bulgaristan'a karşı oluşan ittifakta yer almıştır.
- Bulgaristan'ın ele geçirdiği Edirne'yi geri alabilmek için Osmanlı Devleti de savaşa dahil olmuştur.
- Savaş önce Bulgarlar ve Sırlar arasında başlamıştır. Daha sonra Yunanistan ve Romanya savaşa katılmıştır.
- Osmanlı Devleti bu fırsattan yararlanarak Doğu Trakya'yı kurtarabilmek için harekete geçmiş, Edirne ve Kırklareli'yi geri almıştır.

Örnek:

Birinci Balkan Savaşı sonucunda imzalanan Antlaşması'nda en fazla toprağı Bulgaristan'ın almasına tepki gösteren diğer Balkan ulusları Bulgaristan'a karşı savaş ilan etmiştir.

Verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bükreş B) İstanbul C) Londra
D) Atina E) Paris

Bükreş Antlaşması (10 Ağustos 1913)

- Bulgaristan'ın toprakları Balkan ulusları tarafından paylaşılmıştır.
- Dobruca Romanya'ya verilmiştir.
- Batı Trakya'nın bir bölümü (Selânik, Kavala, Serez) Yunanistan'a bırakılmıştır.
- Niş ve Manastır Sırbistan'a bırakılmıştır.

! NOT

- Balkan Savaşlarında Osmanlı'nın toprak kayıpları sonucu; XIV. yüzyıldan itibaren Türklerin iskân ettirildikleri ve Anadolu kadar Türk yurdu kimliği kazanan Balkanlardan Anadolu'ya büyük göçler yapılmış, Türklere yönelik tedhiş (vahşet, öldürme) hareketleri soykırım niteliğinde sürdürülmüştür.

Balkan Savaşları Sonunda Osmanlı Devletinin İmzaladığı Antlaşmalar

İstanbul Antlaşması (29 Eylül 1913)

- Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında yapılmıştır.
- Edirne ve Kırklareli Osmanlı Devleti'ne geri verilmiştir.
- İki taraf arasında Meriç nehri sınır kabul edilmiştir.
- Bulgaristan'ın Ege Denizi ile bağlantısı korunmuştur.
- Kavala ve Dedeağaç Bulgaristan'a bırakılmıştır.
- Bulgaristan'daki Türklerin hakları azınlık statüsü ile güvence altına alınmıştır.

Atina Antlaşması (14 Kasım 1913)

- Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında yapılmıştır.
- Girit, Yanya ve Selânik Yunanistan'a bırakılmıştır.
- İmroz, Taşoz (Ege Adaları) Yunanistan'a bırakılmıştır.
- Yunanistan'da kalan Türklerin hakları azınlık statüsü ile güvence altına alınmıştır.
- Batı Trakya ve Makedonya'da Türkler azınlık durumuna düşmüşlerdir. Bu durum ise günümüze kadar uzanan Batı Trakya merkezli Balkan Türkleri Sorunu'na neden olmuştur.

İstanbul Antlaşması (13 Mart 1914)

- Osmanlı Devleti ile Sırbistan arasında yapılmıştır.
- Sırbistan'da kalan Türklerin haklarının azınlık statüsü ile korunması sağlanmıştır.

Balkan Savaşlarının Genel Sonuçları

- Balkan Savaşları sonunda Osmanlı Devleti, Rusya ve İngiltere'nin Osmanlı aleyhine çalıştığını görünce Almanya'ya yakınlaşmaya daha çok istek duydu. Bu da Osmanlı Devleti'nin I.Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yanında yer almasına bir neden oluşturdu.
- Osmanlı Devleti; Batı Trakya, Makedonya, Arnavutluk, Ege Adaları ve On İki Ada'yı kaybetti.
- Balkanlarda Türkler azınlık durumuna düştü ve Batı Trakya Türkleri sorunu başladı.
- Balkanlardan gelen Türk göçleriyle Anadolu'daki Türk nüfusu arttı.
- Ege Adaları ve kıta sahanlığı sorunu çıktı.
- Osmanlı Devleti'nin Balkanlar ve Ege Denizi'ndeki egemenliği sona erdi.

Örnek:

Balkan Savaşları'nın sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisinin olduğu söylenebilir?

- A) Batı Trakya'da ve Makedonya'da Türklerin azınlık durumuna düşmesi
- B) Trablusgarp Savaşı'na ortam hazırlaması
- C) Osmanlı Devleti'nin egemenlik alanlarını koruması
- D) Osmanlı Devleti'nin uluslararası alandaki saygınlığının artmasına zemin hazırlaması
- E) Batılı büyük devletlerle Osmanlı Devleti'nin arasında siyasal gerginliklerin olması